

Samenvatting

Voor u ligt de samenvatting van de wijkraadpleging Overvecht, uitgevoerd door MEX-IT, *Adviseurs voor Intercultureel Management*, in opdracht van de Wijkraad Overvecht.

De wijkraad, bestaande uit enthousiaste wijkbewoners, is een onafhankelijk en zelfstandig adviesorgaan richting de gemeente Utrecht en zij vervult een sleutelrol in het versterken van de betrokkenheid van bewoners bij beleid.

Overvecht is een naoorlogse wijk in Utrecht, ruim opgezet, overzichtelijk en met veel groen. De woningvoorraad bestaat voor ongeveer 75% uit hoogbouw en de meeste woningen zijn sociale huurwoningen met een relatief lage huur. Omdat veel woningen anno 2005 beginnen te verouderen, zal er het een en ander moeten veranderen. Sommige woningen zullen gesloopt worden en andere gerenoveerd. Er vindt dan ook een herstructurering van de wijk plaats, waarbij de nadruk ligt op de fysieke omgeving.

Er wonen in 2005 ruim 31.000 mensen in Overvecht, dat is ongeveer 12% van de Utrechtse bevolking. De bevolkingssamenstelling van de wijk is in de loop van de jaren sterk veranderd. Hoewel er relatief veel ouderen in de wijk wonen, is dit aantal nu aan het dalen en vindt er langzamerhand een verjonging van de wijk plaats. Daarnaast trekken veel autochtonen weg uit de wijk, en komen daarvoor in de plaats veel allochtonen in de wijk wonen. Zij zijn voornamelijk van Marokkaanse en Turkse afkomst. Bovendien wonen er vrij veel vluchtelingen in de wijk.

Omdat de bevolkingssamenstelling van Overvecht zo divers is geworden, heeft de Wijkraad ervoor gekozen een wijkraadpleging te laten doen waarbij speciaal aandacht is voor het bereiken van de groeiende groep allochtone bewoners.

Onderzoeksopzet & werkwijze

De doelstelling van de wijkraadpleging; 'Aanpak van de wijk Overvecht' is als volgt geformuleerd:

In kaart brengen van de meningen, ideeën, mogelijkheden en behoeften van verschillende bevolkingsgroepen in Overvecht met betrekking tot de wijkaanpak in alle facetten, ten einde richting te geven aan en onderbouwing te bieden voor de standpunten en actiepunten van de wijkraad.

De wijkraadpleging is in overleg met de wijkraad opgedeeld in drie thema's: *fysieke, sociale en economische* herstructurering.

Deskresearch

Voor aanvang van de interviews en enquêtes heeft er een deskresearch plaatsgevonden. Daarnaast zijn er enkele voorbereidende gesprekken gehouden met de Wijkraad.

Interviews

In het kader van de wijkraadpleging zijn in totaal 20 sleutelfiguren in Overvecht geïnterviewd. Deze sleutelfiguren zijn deels voorgedragen door de Wijkraad, vooral waar het gaat om professionals die in de wijk werken. Behalve de professionals zijn er ook een aantal bewoners uit de wijk geïnterviewd. Zowel de professionals als de bewoners zijn betrokken bij Overvecht en hebben vanuit die hoedanigheid een schat aan informatie over de wijk kunnen leveren.

Enquêtes

Naast de sleutelpersonen zijn ook wijkbewoners ondervraagd in het kader van de wijkraadpleging. Aan de hand van de interviews en de wensen van de wijkraad is een enquête opgesteld. Deze is vervolgens afgenomen bij 101 bewoners van Overvecht.

Groepsbijeenkomst

Vanuit de lijst met sleutelfiguren, de geïnterviewden en contacten, opgedaan bij het afnemen van de enquêtes, is er een groepsbijeenkomst georganiseerd. In deze groepsbijeenkomst kon een verdieping van de gevonden gegevens plaatsvinden.

Profiel respondenten

De personen die geïnterviewd zijn als sleutelfiguur, zijn enerzijds professionals die in Overvecht werken, anderzijds bewoners uit Overvecht. De professionals zijn benaderd vanwege hun vele contacten in de wijk, de bewoners omdat zij zelf in de wijk wonen en hun ervaringen kunnen delen. De groep professionals bestaat ondermeer uit welzijnswerkers, politie en woningbouwvereniging. In totaal zijn er 20 interviews afgenomen van ongeveer een uur.

De straatenuêtes zijn face to face bij 101 personen afgenomen. Op diverse locaties in Overvecht, zijn mensen persoonlijk aangesproken om deel te nemen aan het onderzoek. Om een goede verdeling te verkrijgen zijn de respondenten enkele vragen gesteld over hun achtergrond. Zo is er gevraagd naar leeftijd, subwijk, het eigen geboorteland en het geboorteland van de vader en moeder. Uit de gegevens blijkt dat er een evenredige verdeling is gemaakt tussen de verschillende groepen.

Op 30 maart heeft er een bijeenkomst plaatsgevonden bij Verzorgingshuis Tamarinde/Cascade. De groep van 18 aanwezigen bestond uit leden van de Wijkraad, deelnemers aan het onderzoek en professionals die niet geïnterviewd waren. Tijdens deze bijeenkomst zijn de eerste onderzoeksresultaten gepresenteerd en hebben de aanwezigen hierop kunnen reageren aan de hand van stellingen en discussie.

Resultaten & conclusies

Fysiek

Overvecht wordt door zijn bewoners ervaren als een groene wijk. Het groen wordt niet overal goed onderhouden en dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een gebrek aan contact tussen bewoners. Men voelt zich hierdoor niet verantwoordelijk voor zijn omgeving en durft elkaar niet aan te spreken.

Er is behoefte aan een grotere variatie in het aanbod aan woningen zodat het maken van een wooncarrière in Overvecht mogelijk wordt. Dit moet echter niet ten koste gaan van huidige bewoners. Over de woningen in de wijk zijn tijdens de wijkraadpleging verschillende geluiden gehoord. Enerzijds worden de woningen volgens velen slecht onderhouden, anderzijds blijkt uit de enquête dat men over het algemeen tevreden is over de eigen woning.

Hoewel men redelijk tevreden is over de infrastructuur, zouden snelheidslimieten in woonwijken, betere verlichting op bepaalde plaatsen in de wijk en verbetering van een aantal gevaarlijke kruisingen, de infrastructuur nog kunnen verbeteren.

De grootste groep die volgens respondenten niet voorzien wordt in zijn behoeften zijn de jongeren uit de wijk. Dit wordt vaak in verband gebracht met een groot aantal hangjongeren. Bewoners zien ook graag wat meer politie op straat.

Sociaal

De overheersende mening onder bewoners/respondenten is dat men elkaar niet kent in Overvecht, wat bijdraagt aan een slechte sfeer in de wijk. Daar tegenover staat dat men zich wel prettig voelt in de wijk, de meeste bewoners willen dan ook graag in Overvecht blijven wonen. Het leren kennen van elkaar wordt als erg belangrijk ervaren en bewoners zien dit graag gerealiseerd door het creëren van een (multiculturele) laagdrempelige ontmoetingsruimte.

Er is een groep bewoners in Overvecht die zich in een sociaal isolement bevindt. Dit zijn mensen met een complexe problematiek, waarin ondermeer schuldenproblematiek, drugs en psychische klachten een rol spelen.

Gebleken is dat de meeste bewoners van Overvecht zich veilig voelen in de wijk. Wel vindt een meerderheid dat gevoelens van onveiligheid die er zijn, voornamelijk veroorzaakt worden door

hangjongeren. Het aanpakken van jongeren wordt dan ook als belangrijkste actiepoint genoemd in het tegengaan van onveiligheidsgevoelens.

Economisch

Overvecht wordt door de respondenten gezien als een wijk waar veel arme mensen wonen en waar sprake is van een vrij grote schuldenproblematiek. Hierbij geldt vaak dat bewoners bij wie deze problematiek speelt, in een isolement leven en zodoende moeilijk uit deze situatie geraken.

Overvecht is volgens velen een echte woonwijk. Dit neemt niet weg dat men inziet dat het stimuleren van vrijwilligerswerk als opstap naar een betaalde baan en het stimuleren van de lokale economie ervoor kunnen zorgen dat er een beter economisch klimaat kan ontstaan in de wijk.

Er heerst onder de respondenten ontevredenheid over het aanbod aan uitgaansgelegenheden in Overvecht. Na sluiting van de winkels is er weinig meer te doen in de wijk. Bewoners zien graag een goed restaurant, een ontmoetingcentrum en een bioscoop.

Aanbevelingen

Op basis van de conclusies van de wijkraadpleging zijn er verschillende aanbevelingen gedaan. De aanbevelingen zijn per thema uitgewerkt en in deze samenvatting verkort weergegeven.

Fysiek

Stimuleren kleinschalige ontmoeting op straat en portiek niveau

Door kleinschalige ontmoeting tussen bewoners te stimuleren kan het verantwoordelijkheidsgevoel voor de eigen wijk vergroot worden. Gedacht kan worden aan portiekgesprekken of het betrekken van meer allochtonen bij bewonersplatforms.

Kleine aanpassingen in architectuur van woningen en groenstroken

Veel bewoners ervaren Overvecht als een saaie wijk om naar te kijken. Meer kleur in de wijk, door kleine aanpassingen zoals het verven van de zijwanden van flats en bloemen op verschillende plekken in de wijk, maken dat de wijk prettiger oogt.

Inzetten vrijwilligers bij onderhoud en speelplaatsen

Voor het onderhoud van groenvoorzieningen en toezicht bij speeltuinen kan men vrijwilligers en betrokken bewoners aantrekken. Op het moment dat het over de eigen straat of buurt van bewoners gaat zullen zij dit eerder doen.

Bewoners informeren over sloop en renovatie

Op het moment dat er gesloopt en/of gerenoveerd gaat worden, is het van belang dat de huidige bewoners goed geïnformeerd worden over de plannen voor de wijk. Onzekerheid van bewoners over de toekomst, vermindert de bereidheid om te investeren in de wijk.

Uitbreiden jongerenvoorzieningen

Er blijkt een gebrek aan jongerenvoorzieningen te zijn in Overvecht en er is een vrij hoog aantal hangjongeren, die regelmatig voor overlast zorgen. Om beide problemen aan te pakken kunnen de jongeren zelf aangesproken worden. Zo kunnen zij zelf aangeven aan welke voorzieningen zij behoefte hebben, bijvoorbeeld aan een jongerencentrum. Jongeren kunnen dan zelf verantwoordelijkheid dragen voor het organiseren van activiteiten. Een financieel potje voor onder meer sport, voor gezinnen met een laag inkomen kan er voor zorgen dat meer tieners 'van de straat' zijn.

Installeren EHBO post

Het ziekenhuis gaat uit Overvecht verdwijnen. Bewoners vinden het van groot belang dat hiervoor in de plaats ten minste een EHBO post komt. Zeker gezien het grote aantal oudere bewoners en de grote reistijd naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis.

Creëren van (multiculturele) ontmoetingsruimte

Bewoners van Overvecht hebben er behoefte aan elkaar beter leren kennen. Op een centrale plek in de wijk kan een ontmoetingscentrum gecreëerd worden waar alle bewoners uit de wijk terecht kunnen. Laagdrempeligheid is daarbij van belang.

Sociaal

Stimuleren van vrijwilligerswerk

Stimulatie van vrijwilligerswerk kan bijdragen aan een sterkere sociale cohesie. Vrijwilligerswerk kan interessant(er) gemaakt worden voor bewoners door er bijvoorbeeld een beloning tegenover te stellen, zoals taallessen, een certificaat of verbetering van de eigen directe leefomgeving. Daarbij is het van belang het inzicht onder bewoners te vergroten dat vrijwilligerswerk zinvol is en als opstap naar betaald werk kan dienen.

Laagdrempelig maken van vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk dient niet alleen gestimuleerd te worden, maar ook laagdrempeliger gemaakt te worden. Mensen voelen zich eerder betrokken bij hun eigen directe omgeving dan bij de gehele wijk. Vrijwilligerswerk dient concreet gehouden te worden en betrokken te worden op belangen van de bewoners zelf.

Aandacht voor de behoefte van (allochtone) ouderen

Er zou aandacht moeten zijn voor de behoeften van (allochtone) ouderen en de mogelijkheden die zij in Overvecht hebben wat betreft woonvormen. De wensen van deze groep kunnen geïventariseerd worden, zodat er goed op hun vraag ingespeeld kan worden.

Economisch

Aandacht voor schuldhulpverlening

Onder een grote groep bewoners in Overvecht speelt schuldenproblematiek een rol en veel mensen schamen zich voor hun problemen. De schuldhulpverlening kan uitgebreid worden en er kan meer bekendheid aan het bestaan van de huidige voorzieningen worden gegeven.

Stimuleren lokale economie

Overvecht is meer een woonwijk dan een wijk waar bewoners ook werken. Stimulatie van de lokale economie kan echter bijdragen aan de verbetering van het economische klimaat in de wijk. Het opstarten van kleine bedrijfjes zoals een fietsenmaker, een drukkerij of een oppascentrale voorziet mensen niet alleen in werk maar hebben ook een ontmoetingsfunctie.

Aanpassen bestemmingsplannen

De gemeente zou in haar toewijzingsbeleid voor nieuwe ondernemingen rekening moeten houden met de bevolkingssamenstelling van de wijk. Daarnaast kunnen zij startende ondernemers van allochtone afkomst daar waar zij dat nodig hebben, extra ondersteuning bieden.

Stimuleren van vrijwilligerswerk

Stimulatie van vrijwilligerwerk wordt door veel bewoners als belangrijk gezien. Onder vluchtelingen zijn veel hoog opgeleide mensen die nu thuis zitten. Voor werklozen geldt hetzelfde. Vrijwilligerswerk kan een opstap zijn naar een betaalde baan, en kan daarnaast bijdragen aan een gevoel van status en capabel zijn van mensen.

Uitbreiden horecavoorzieningen

Gebleken is dat er een tekort is aan met name horecavoorzieningen in de wijk. Als de winkels dicht zijn is er weinig te doen in Overvecht. De komst van een restaurant, een bioscoop en/of een ontmoetingsplek voor wijkbewoners kan de tevredenheid onder bewoners wat betreft voorzieningen vergroten.

Tot slot

Deze rapportage heeft als titel 'Investeren in (sociaal) kapitaal'. Tijdens de wijkraadpleging is gebleken dat de verschillende subthema's waarin het onderzoek is opgedeeld, niet los van elkaar gezien kunnen worden. De meerderheid van de respondenten geeft dan ook aan dat de herstructurering van Overvecht een en-en verhaal is. Met alleen een fysieke herstructurering is Overvecht er niet. Dat betekent dat er geïnvesteerd moet worden in fysiek, economisch én menselijk kapitaal.